

Arbitražo teismų praktikos dėl komercinio arbitražo apžvalga 2024 m.

Parengė Lietuvos advokatūros arbitražo komitetas

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=33c8e421-ca34-4b4c-baa5-d7eb9600ac6d>

Bylos esmė	Dėl teisės normų, reglamentuojančių ginčų, kylančių iš viešųjų pirkimų pagrindų sudarytų sutarčių, arbitruotinumą
Esminės faktinės aplinkybės	Suinteresuoti asmenys (ieškovės arbitražo byloje, rangovės pagal sutartį) ir pareiškėja (atsakovė arbitražo byloje, užsakovė pagal sutartį) viešųjų pirkimų būdu sudarė dvi rangos sutartis, kuriose buvo įtvirtinta arbitražinė išlyga. Ieškovės kreipėsi į Vilniaus komercinio arbitražo teismą dėl rangos sutarčių kainos pakeitimo. Atsakovė ginčijo arbitražo teismo kompetenciją nagrinėti tokį ginčą remdamasi tuo, jog Rangos sutartys sudarytos viešųjų pirkimų būdu, o ieškovės prašo pakeisti esmines šių sutarčių sąlygas (kainą ir įvykdymo terminus). Tokie ginčai, pasak Atsakovės, yra nearbitruotini ir turi būti nagrinėjami teisme. Arbitražo teismas daliniu sprendimu nusprendė, kad pateikti preliminarūs reikalavimai gali būti sprendžiami arbitraže ir Arbitražo teismas turi kompetenciją nagrinėti bylą iš esmės. Lietuvos apeliacinis teismas atmetė pareiškėjos skundą dėl Arbitražo teismo dalinio sprendimo panaikinimo. Pareiškėja, nesutikdama su apeliacinio teismo sprendimu, pateikė kasacinį skundą Lietuvos Aukščiausiajam Teismui (LAT). Kasaciniame skunde Pareiškėja tvirtino, jog tokiu būdu Lietuvos apeliacinis teismas nukrypo nuo LAT praktikos, pagal kurią ginčai, susiję su viešojo pirkimo sutarčių esminių sąlygų keitimu, negali būti sprendžiami arbitraže.
LAT aktualūs išaiškinimai	LAT pažymėjo, kad taikant precedentes būtina atsižvelgti į teisinio reglamentavimo pokyčius, kurie įvyko po jų suformavimo. KAĮ naujoje redakcijoje buvo siekiama susiaurinti nearbitruotinių ginčų sąrašą, atsižvelgiant į šiuolaikinio komercinio arbitražo tendencijas. Naujos redakcijos KAĮ (kitaip nei iki tol galiojusioje įstatymo redakcijoje) ginčus, kylančius iš sutarčių, sudarytų viešųjų pirkimų pagrindų, <i>expressis verbis</i> priskiria komercinių (t. y. pagal bendrąją taisyklę arbitruotinių) ginčų kategorijai. Be to, naujos redakcijos KAĮ 12 str. 1 d. įtvirtinta, jog visi ginčai gali būti sprendžiami arbitraže, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis. Ginčai, kylantys iš viešųjų pirkimų pagrindų sudarytų sutarčių, nėra įtraukti į nearbitruotinių ginčų sąrašą. LAT konstatavo, jog naujos redakcijos KAĮ 12 str. 1 d. lingvistinė formuluotė (visi ginčai gali būti sprendžiami arbitraže, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis) rodo įstatymų leidėjo valią būtent KAĮ 12 str. įtvirtinti baigtinį nearbitruotinių ginčų sąrašą. Be to, Pirkimų įstatyme, kuris yra specialusis įstatymas, reglamentuojantis pirkimų valdymo, atlikimo tvarką (Pirkimų įstatymo 1 str. 2 d.), nėra įtvirtinta nuostatų, pagal kurias kurie nors ginčai, kylantys iš viešųjų pirkimų pagrindų sudarytų sutarčių, būtų laikomi nearbitruotiniais, todėl kolizijos tarp KAĮ ir Pirkimų įstatymo šiuo klausimu nėra. LAT išaiškino, kad KAĮ 3 str. 11 d. aiškiai išskirti būtent ginčai, kylantys iš viešųjų pirkimų pagrindų sudarytų sutarčių, leidžia padaryti išvadą, jog ginčai dėl viešųjų pirkimų procedūrų nepatenka į komercinio ginčo sąvoką pagal KAĮ ir todėl yra nearbitruotini. Atsižvelgiant į tai, tuo atveju, jei dėl konkretaus viešųjų pirkimų pagrindu sudarytos sutarties sąlygų pakeitimo pagal įstatymą reikia organizuoti naują viešojo pirkimo procedūrą, toks ginčas yra nearbitruotinas. Kita vertus, įstatymų leidėjui naujos redakcijos KAĮ aiškiai išreiškus valią dėl ginčų, kylančių iš sutarčių, sudarytų viešųjų pirkimų pagrindų, arbitruotinumą, nėra teisinio pagrindo iš tokių sutarčių kylančius ginčus pripažinti nearbitruotiniais vien dėl to, kad jie pagal savo pobūdį yra susiję su imperatyvių teisės normų taikymu ir poreikiu ginti viešąjį interesą, ar dėl to, kad egzistuoja rizika, jog imperatyvios teisės normos arbitražo teismo bus pritaikytos netinkamai, o arbitražo procese, atsižvelgiant į jo ypatumus, pareiškėjos vertinimu, nėra sukurti pakankami viešojo intereso apsaugos mechanizmai. LAT patvirtino apeliacinio teismo išvadą, jog sutarties kainos apskaičiavimas (perskaičiavimas) pagal pačioje sutartyje nustatytas kainodaros taisykles kvalifikuotinas kaip sutarties vykdymas, o ne sutarties sąlygų (kainos) keitimas. Rangos sutartis pakeičiantys Susitarimai yra sudėtinė Rangos sutarčių dalis, ginčas dėl sutarties kainos apskaičiavimo pagal Susitarimuose nustatytas taisykles (neprašant šių taisyklių modifikuoti) pagrįstai buvo teismo kvalifikuotas kaip ginčas dėl Rangos sutarčių sąlygų vykdymo.

 <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=fa96e1c7-7a4b-45e2-9fb3-889dd2b9b8fa>

Bylos esmė	Dėl juridinio asmens (viešosios įstaigos) įstatuose numatyto arbitražinio susitarimo galiojimo
Esminės faktinės aplinkybės	Ieškovai - Lietuvos bangų sporto asociacijos – nariai prašė pripažinti negaliojančiu Lietuvos bangų sporto asociacijos tikrųjų narių susirinkimo sprendimą, kuriuo buvo patvirtinti naujos redakcijos asociacijos įstatai, nuo jo priėmimo momento. Ginčydamiesi naujos redakcijos įstatus ieškovai, be kita ko, teigė, kad juose neteisėtai nustatyta, jog visi ginčai sprendžiami komerciniame arbitraže, nes tai reiškia nepakeičiamą finansinę naštą tiek Lietuvos bangų sporto asociacijai, tiek jos nariams. Vilniaus miesto apylinkės teismas sprendimu ieškinį atmetė. Kiek tai susiję su įstatuose numatytu arbitražiniu susitarimu, pirmosios instancijos teismas nesutiko su ieškovų argumentais ir nurodė, kad neturtinio ginčo atveju arbitražo mokesčiai yra nustatomi kiekvieną kartą Vilniaus komercinio arbitražo teismo pirmininko, atsižvelgiant į ginčo sudėtingumą, arbitražinio nagrinėjimo kalbą, arbitrų skaičių ir arbitražo teismo sugaištą laiką nagrinėjant bylą, o sumokėtos arbitražo rinkliavos bylą laimėjusiai šaliai priteisiamos iš pralaimėjusios šalies, jei šalių susitarimas nenustato kitaip. Vilniaus apygardos teismas ieškovų apeliacinį skundą atmetė. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu arbitražinės išlygos įtvirtinimas įstatuose neprieštarauja teisės aktams, tai yra Lietuvoje leidžiamas ir pripažįstamas ginčų nagrinėjimo būdas. Nesutikdami su žemesnės instancijos teismų sprendimais, ieškovai pateikė kasacinį skundą, kuriame ir toliau ginčijo arbitražinio susitarimo asociacijos įstatuose teisėtumą. Ieškovų teigimu, arbitražinės išlygos įstatuose įtvirtinimas pažeidė ne tik protingumo ir sąžiningumo principus, bet ir apribojo asociacijos narių teisę kreiptis į teismą; arbitražinė išlyga neatitinka formos reikalavimų, arbitražiniam nagrinėjimui priskirti ginčai, kurie negali būti nagrinėjami arbitražu.
LAT aktualūs išaiškinimai	LAT ieškovų argumentus atmetė ir paliko žemesnės instancijos teismų sprendimus nepakeistus. LAT dar kartą pažymėjo savo jau anksčiau suformuotą taisyklę, jog arbitražas yra visuotinai pripažintas alternatyvus ginčų sprendimo būdas, kuris yra lygiavertis ginčų sprendimui nacionaliniuose teismuose. Pasisakydamas dėl arbitražinio susitarimo turinio ir formos reikalavimų, LAT pabrėžė, kad pagrindinis arbitražinio susitarimo turinio reikalavimas – jame turi būti išreikšta šalių valia spręsti ginčus būtent arbitraže. LAT taip pat akcentavo savo ankstesnę praktiką (žr. e3K-3-238-686/2017), kurioje jau buvo spręsta, jog asociacijos įstatų nuostata dėl ginčų sprendimo arbitraže atitinka arbitražinio susitarimo formos bei turinio reikalavimus. Šios konkrečios bylos kontekste LAT pažymėjo, kad ginčijami įstatai buvo patvirtinti asociacijos tikrųjų narių balsų dauguma, procedūrinių pažeidimų nenustatyta, o tai suponuoja išvadą, kad yra išreikšta sprendžiamojo balso teisę turinčių asociacijos narių valia dėl ginčų sprendimo arbitraže. LAT taip pat nurodė, kad konkrečių ginčų arbitruotinumui klausimas turi būti sprendžiamas kilus konkrečiam ginčui, atsižvelgiant į visuotinai pripažįstamą kompetencijos kompetencijos doktriną.

 <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9c444e76-0e20-4270-9d1f-3b2210e0480b>

Bylos esmė	Dėl valstybės, kurioje siekiama užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo, teismo atliekamo tikrinimo ribų pagal 1958 m. Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo V str. 1 d. a punktą bei V str. 2 d. b punktą, kai arbitražinio susitarimo galiojimas išplečiamas jo nepasirašiusiai šaliai, taip pat Niujorko konvencijos V str. 1 d. b ir c punktų bei teisės normų, reglamentuojančių arbitražo teisę nuspręsti dėl savo kompetencijos (kompetencijos-kompetencijos doktrinos) aiškinimo ir taikymo
Esminės faktinės aplinkybės	Ginčas kilo tarp Serbijos ir Lietuvos įmonių dėl užsienio arbitražo (ICC) dalinio ir galutinio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo Lietuvoje. Ginčas kilo iš esmės dėl to, kad Lietuvos įmonė teigė, kad ji nėra arbitražinio susitarimo šalimi ir arbitražo teismas nepagrįstai išplėtė jai savo kompetenciją, todėl turi būti atsisakyta pripažinti ir vykdyti arbitražo sprendimus. Tačiau Lietuvos apeliacinis teismas arbitražo sprendimus pripažino ir leido juos vykdyti Lietuvos Respublikos teritorijoje, o Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paliko Lietuvos apeliacinio teismo nutartį nepakeistą.
LAT aktualūs išaiškinimai	Dėl teismo, sprendžiančio užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo klausimą, vykdomos kontrolės ribų pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a punktą, kai arbitražo kompetencija išplečiama arbitražinio susitarimo nepasirašiusiai šaliai. Tais atvejais, kai užsienio arbitražo sprendimo pripažinimui ir vykdymui šalis prieštarauja Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a punkto pagrindu teigdama, kad arbitražinio susitarimo galiojimas jai buvo nepagrįstai išplėstas, teismas, atsižvelgdamas į sprendimo pripažinimui prieštaraujančios šalies teismui pateiktus įrodymus, turi įvertinti, ar arbitražo sprendime nurodyti arbitražinės išlygos galiojimo išplėtimo motyvai nėra akivaizdžiai nepakankami pagal arbitražiniam susitarimui taikytiną teisę, išskyrus atvejus, kai iš prieštaraujančios šalies veiksmų arbitražo procese nustatoma, kad ji suteikė teisę arbitražui nuspręsti dėl arbitražinio susitarimo galiojimo jai išplėtimo. Dėl arbitražo sprendimo, kuriuo arbitražo kompetencija išplėsta arbitražinio susitarimo nepasirašiusiai šaliai, prieštaravimo viešajai tvarkai (Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punkto aiškinimo ir taikymo). Arbitražo sprendimo, kuriuo arbitražo kompetencija išplėsta arbitražinio susitarimo nepasirašiusiai šaliai taikant šydo pakėlimo doktriną, analizė pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktą yra glaudžiai susijusi su šio sprendimo analize pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a punktą. Nustačius, kad šydo pakėlimo doktrina prieštaraujančiai šaliai buvo taikyta akivaizdžiai nepagrįstai, tai lemtų tiek išvadą, kad arbitražo sprendimas priimtas nesant galiojančio arbitražinio susitarimo (Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a punktas), tiek išvadą, kad prieštaraujančios šalies teisė į teisminę gynybą buvo nepagrįstai apribota (Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktas), nebent būtų nustatyta, kad prieštaraujanti šalis vėlesniais savo veiksmais sutiko su ginčo nagrinėjimu arbitraže. Tačiau nagrinėjamu atveju teismas tokių pažeidimų nenustatė. Dėl arbitražo kompetencijos viršijimo ir suinteresuoto asmens teisės būti išklausytam pažeidimo (Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies b ir c punktų aiškinimo ir taikymo). Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies c punktas susijęs tik su atvejais, kai arbitrai teisingai ar neteisingai sprendžia klausimus, kurie jiems nebuvo pateikti. Šis punktas nėra susijęs su atvejais, kai arbitrai neturėjo jokių įgaliojimų arba kai šalys nesusitarė nagrinėti ginčų arbitraže. Kompetencijos viršijimas pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies c punktą gali pasireikšti įvairiais būdais. Pirma, šis punktas gali būti taikomas, kai buvo galiojantis arbitražinis susitarimas, tačiau arbitražo sprendimu sprendžiami klausimai ir reikalavimai viršijo arba skyrėsi nuo tų, kuriuos arbitražui pateikė šalys; jis taip pat taikomas, kai arbitražas suteikia pagalbą, kurios nėra viena iš šalių neprašė. Antra, Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies c punktas taip pat taikomas, kai arbitražo sprendimu buvo sprendžiami klausimai ar reikalavimai arba suteikiama pagalba, kuri viršija pagrindinio arbitražinio susitarimo taikymo sritį (net jei viena iš šalių vis dėlto ketino pateikti šiuos klausimus ar reikalavimus arbitražui). Tokių pažeidimų teismas šioje byloje nenustatė. Pasisakydamas dėl Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies b punkto aiškinimo ir taikymo, kasacinis teismas išaiškino, kad asmenys gali būti laikomi praradusiais teisę pateikti paaiškinimus arbitražo procese esant šiurkštiems proceso pažeidimams, pavyzdžiui, tais atvejais, kai jie nėra tinkamai informuoti apie arbitrų paskyrimą ar arbitražo posėdžio datą, t. y. tokiems pažeidimams, dėl kurių asmenys apskritai netenka galimybės pateikti savo paaiškinimus arbitražui. Šios aplinkybės nebuvo įrodytos.

 <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d7191a80-8ab9-46db-890b-0f098224608f>

Bylos esmė	Dėl įsipareigojimo ginčus spręsti asociacijos įstatuose nustatyta tvarka kvalifikavimo arbitražiniu susitarimu
Esminės faktinės aplinkybės	Ieškovas, FIFA licencijuotas futbolo agentas, ir atsakovė viešoji įstaiga Dzūkijos futbolo klubas „Dainava“, kuri yra Lietuvos futbolo federacijos (LFF) narė, 2021 m. vasario 21 d. sudarė susitarimą dėl futbolininko perleidimo. Pagal šį susitarimą ieškovui turėjo būti sumokėtas 15 000 Eur komisinis atlyginimas. Ieškovas teigia, kad atsakovė neįvykdė savo įsipareigojimų ir nesumokėjo jam priklausančios sumos. Atsakovė ginčija ieškovo reikalavimą ir nesutinka su skolos egzistavimu ar mokėjimo prievole. Dėl šios priežasties ieškovas kreipėsi į teismą, prašydamas priteisti skolą. Teisme kilo ginčas ne tik dėl pačios skolos priteisimo, bet ir dėl to, ar byla turėtų būti nagrinėjama Lietuvos teismuose, ar Tarptautiniame sporto arbitražo teisme (CAS), nes šalys priklauso sporto organizacijoms, kurių įstatuose numatyta arbitražinė ginčų sprendimo tvarka. Alytaus apylinkės teismas ieškinį paliko nenagrinėtą, remdamasis tuo, kad ginčas turėjo būti sprendžiamas ne Lietuvos teismuose, o Tarptautiniame sporto arbitražo teisme (CAS) Lozanoje. Kauno apygardos teismas paliko pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą, konstatavęs, kad šalys yra saistomos arbitražinio susitarimo, numatyto FIFA ir LFF įstatuose. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat palaikė šią poziciją, nurodydamas, kad ginčas turėjo būti nagrinėjamas CAS ir paliko žemesnės instancijos teismų nutartis nepakeistas.
LAT aktualūs išaiškinimai	Byloje kilo klausimas, ar ieškovo, kaip FIFA licencijuoto agento, ir atsakovės, kaip LFF narės, įsipareigojimas laikytis FIFA ir (ar) LFF įstatuose nurodytos ginčų sprendimo tvarkos gali būti vertinamas kaip galiojantis arbitražinis susitarimas ir kokia jo taikymo apimtis. Kasacinis teismas, išnagrinėjęs bylą konstatavo, jog vertinant Lietuvos nacionalinėje teisėje, kuri iš esmės atitinka 1958 m. Niujorko konvencijoje dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo nustatytas nuostatas dėl arbitražinio susitarimo formos, arbitražinis susitarimas turi būti sudaromas raštu ir laikomas galiojančiu, jeigu: 1) įformintas bendru šalių pasirašytu dokumentu; arba 2) sudarytas šalims apsikeičiant raštais (kurie gali būti siunčiami elektroninių ryšių galiniais įrenginiais, jeigu yra užtikrintas perduodamos informacijos vientisumas ir autentiškumas) ar kitais dokumentais, kuriuose fiksuojamas tokio susitarimo sudarymo faktas; arba 3) sudarytas naudojantis elektroninių ryšių galiniais įrenginiais, jeigu yra užtikrintas perduodamos informacijos vientisumas ir autentiškumas ir juose esanti informacija yra prieinama toliau naudoti; arba 4) šalys apsikeičia ieškiniu ir atsiliepimu į ieškinį, kuriuose viena šalis tvirtina, o kita šalis neneigia, kad jos sudarė arbitražinį susitarimą; arba 5) yra kitokių rašytinių įrodymų, kad šalys yra sudariusios ar pripažįsta arbitražinį susitarimą. Teismas priminė, jog nuoroda šalių sudarytoje sutartyje į dokumentą, kuriame yra arbitražinė išlyga, laikoma arbitražiniu susitarimu, jeigu ta sutartis ar tas dokumentas atitinka pirmiau aptartus formas reikalavimus. Teisėjų kolegija nutartyje apibendrino FIFA statuto 56 ir 58 str. nuostatas ir priėjo išvados, jog nuostatose nėra nuorodos į arbitruotino CAS ginčo pobūdį, todėl įtvirtinta arbitražinė išlyga siejama ne su ginčo pobūdžiu, o su subjektais, tarp kurių kyla ginčas. Tai reiškia, kad FIFA statute įtvirtinta plataus pobūdžio arbitražinė išlyga, t. y. bet kokie tarp asmenų, pripažįstančių ir besilaikančių ar įsipareigojusių laikytis FIFA statuto, kilę ginčai iš futbolo sporto veiklos turi būti sprendžiami Sporto arbitražo teisme (CAS). Ši išlyga netaikoma tik tokiems ginčams, kurie tiesiogiai kaip nearbitruotini CAS nurodomi šiame statute. Teismams byloje nustačius, jog ieškovas yra FIFA licencijuotas agentas ir privalo vadovautis FIFA statutu, o atsakovė yra Alytaus apskrities futbolo federacijos narė, kuri yra LFF narė ir todėl taip pat privalo vadovautis FIFA statutu, taip pat įvertinus dar ir tai, kad tarp šalių ginčas kilęs iš susitarimo dėl futbolininko perleidimo komisinio atlyginimo, kasacinis teismas priėjo prie išvados, jog tiek ieškovas, kaip FIFA licencijuotas agentas, tiek atsakovė yra įsipareigoję laikytis ir vykdyti FIFA statute įtvirtintą įsipareigojimą dėl Tarptautinio sporto arbitražo (CAS) jurisdikcijos pripažinimo, sprendžiant bet kokius iš su futbolo sportu susijusios veiklos kilusius ginčus. Kadangi jau ankstesnėje savo praktikoje kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad LFF įstatas atitinka rašytinės formos reikalavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-238-686/2017, 32 punktą), todėl teisėjų kolegija pažymėjo, kad FIFA statutas, kuriuo remiasi LFF įstatas, negali būti vertinamas kitaip nei LFF įstatas, taigi vertintinas taip pat kaip atitinkantis rašytinės formos reikalavimus. Aplinkybė, kad šalių sutartiniai santykiai įforminti ne vienu abiejų šalių pasirašytu dokumentu, o kitokiu būdu, šiuo atveju neturi esminės reikšmės. Abiejų ginčo šalių įsipareigojimas laikytis FIFA statute įtvirtintų nuostatų, kuriose yra nuoroda į visų ginčų arbitruotinumą, yra pakankamas sutartinių teisinių santykių dėl arbitražinės išlygos egzistavimui konstatuoti. Galiausiai, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad nagrinėjamoje byloje pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, nustatę, kad abi ginčo šalys yra saistomos arbitražinės išlygos, įtvirtintos FIFA statute, pagrįstai nusprendė, jog šalių ginčas negali būti nagrinėjamas Lietuvos teismuose.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=cd9ac694-2bc9-485a-965c-a19b88edb5a2>

Bylos esmė	Dėl teisės normų, reglamentuojančių civilinės bylos sustabdymą dėl susijusių arbitražo bylų nagrinėjimo, aiškinimo ir taikymo
Esminės faktinės aplinkybės	Ginčas vyko tarp ieškovės (Lietuvos Respublikos Vyriausybės, atstovaujamos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos) ir atsakovų (kelių juridinių asmenų) dėl žalos atlyginimo. Ieškovės teigimu, dėl atsakovų neteisėtų veiksmų Lietuvos Respublikos ekonomikai padaryta žala, atsakovų neteisėti veiksmai nulėmė aukštesnes šilumos kainas Lietuvos vartotojams. Tarptautiniame investicinių ginčų sprendimo centre (toliau – ir ICSID) vyksta arbitražo procesas tarp ieškovės ir vienos iš atsakovių. Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo institute (toliau – SCC) vyko arbitražo procesas tarp vienos iš atsakovių ir Vilniaus miesto savivaldybės bei AB „Vilniaus šilumos tinklai“. Po ieškinio priėmimo šioje byloje atsakovai pateikė prašymą stabdyti bylą, iki bus išnagrinėtos ICSID ir SCC bylos. Atsakovų teigimu, šios civilinės bylos negalima tinka-mai išnagrinėti nesulaukus arbitražo bylų pabaigos. Vilniaus apygardos teismas civilinę bylą sustabdė, iki bus išnagrinėtos ICSID byla ir SCC byla. Lietuvos apeliacinis teismas civilinę bylą sustabdė iki tol, kol ICSID byloje bus priimtas galutinis sprendimas. LAT panaikino pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nutartis ir priėmė naują sprendimą – prašymą stabdyti civilinės bylos nagrinėjimą atmesti.
LAT aktualūs išaiškinimai	LAT konstatavo, kad teisme nagrinėjama civilinė byla dėl vykstančio arbitražo proceso gali būti stabdoma tik išimtiniais atvejais, įsitikinus, jog bylą stabdyti būtina, nes teismas, šalys ar kiti byloje dalyvaujantys asmenys procesinių veiksmų negali atlikti ar visiškai neekonomiška tai daryti, ar dėl kitų priežasčių neįmanoma ar netikslinga tai daryti civilinėje byloje. <i>Dėl ICSID nagrinėjamos bylos kaip pagrindo stabdyti civilinės bylos nagrinėjimą.</i> Investicinio arbitražo ginčai skiriasi nuo komercinio arbitražo, be to, ICSID sistema skiriasi nuo kitų arbitražo sistemų, nes ICSID sistema yra visiškai nepriklausoma nuo bet kokių nacionalinių teisinių sistemų. Komercinis arbitražas kyla iš laisvai išreikštos šalių valios ir jam pagal Niujorko konvenciją taikoma ribota arbitražo sprendimų peržiūros nacionaliniuose teismuose galimybė, o investicinis arbitražas kyla iš tarptautinės sutarties, pagal kurią valstybė sutinka netaikyti savo teismų jurisdikcijos. ESTT praktika investicinio arbitražo srityje nuosekliai plėtojama ta linkme, jog investiciniai arbitražai tarp ES valstybių narių yra nesuderinami su ES teise ir negalimi. Investicinio arbitražo tribunolai nėra ES teismų sistemos dalis, kuri garantuoja nuoseklų ir vienodą ES teisės aiškinimą, užtikrinamą prejudicinio sprendimo institutu. Be to, galimybė valstybės narės teismui atlikti investicinio arbitražo sprendimo kontrolę itin ribota. ICSID atveju tokia ES valstybės narės teismo kontrolė išvis negalima. LAT konstatavo, kad tarp ICSID bylos ir nagrinėjamos civilinės bylos negali būti nustatyta prejudicinio ar kitokio privalomojo ryšio, nes ICSID sprendimas šiuo atveju pagal ES teisę negalės sukelti teisinių padarinių ir būti vykdomas Lietuvos Respublikos teritorijoje. Lietuvos Respublikos teismas privalo užtikrinti ES teisės viršenybę ir autonomiją, todėl negali remtis ICSID procesu, kuris gali prieštarauti ES teisei. ICSID byloje nustatytos faktinės aplinkybės neturės prejudicinės reikšmės nagrinėjamoje civilinėje byloje, o jų teisinis vertinimas negalės turėti įtakos nacionaliniam teismui sprendžiant civilinę bylą. Todėl nėra pagrindo sustabdyti civilinę bylą nei privalomuoju, nei fakultatyviuoju pagrindu pagal CPK 163 str., 164 str. 4 p. <i>Dėl SCC bylos proceso kaip pagrindo stabdyti civilinės bylos nagrinėjimą.</i> Teisėjų kolegija šioje nutartyje atkreipė dėmesį į tai, kad, remiantis nuoseklia kasacinio teismo praktika, teisinius padarinius nedalyvavusiems toje byloje asmenims (lot. <i>erga omnes</i>, visiems) sukelia sprendimai dėl pripažinimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-550/2007; 2010 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-173/2010), pavyzdžiui, sprendimai dėl juridinių faktų nustatymo, nutartys iškelti bankroto bylą, kuriomis nustatytas nemokumo faktas, ir kt. SCC byloje buvo sprendžiamas dalies atsakovių (įmonių grupės) ir Vilniaus miesto savivaldybės bei AB „Vilniaus šilumos tinklai“ ginčas dėl žalos atlyginimo. Lietuvos Respublika nebuvo SCC bylos dalyvė. Dėl aptartų SCC ir nagrinėjamos civilinės bylos skirtumų, LAT neįžvelgė nei privalomojo, nei fakultatyviojo pagrindo sustabdyti bylą iki SCC bylos išnagrinėjimo.